

BASISKWALITEIT NATUUR IN DE BEBOUWDE KOM

WAT

Basiskwaliteit in de bebouwde kom

De natuur in de bebouwde kom staat onder druk. Met het concept 'Basiskwaliteit Natuur' biedt Vogelbescherming een handvat om ook de natuur in bebouwd gebied op orde te brengen en te verbeteren.

Profiterende soorten

Er zijn tal van vogels die bij de bebouwde kom horen en bijdragen aan de leefbaarheid ervan. Denk aan gierzwaluwen, huismussen en merels in de tuin of in het park. Met veel stadsvogels gaat het niet goed. Met de principes uit 'Basiskwaliteit Natuur' zorgen we voor een bebouwde omgeving die leefbaar is voor juist deze algemene soorten.

WAAROM

Schaalgrootte en actualiteit

- Voor weinig soorten is het leefgebied zo sterk gegroeid als voor stadsvogels.
- Door gifgebruik is er minder voedselaanbod. Insecten nemen af en zaden vormen een risico voor vogels die ze eten. Ook het (maai)beheer is lang niet altijd afgestemd op behoud van natuurwaarden. De voedselsituatie voor vogels verslechtert.
- Door het veranderende klimaat regent het niet vaker, maar wel harder. Zowel het waterbeheer als de vogels zijn gebaat bij minder bestrating. En de temperatuurstijging maakt een al te versteende omgeving minder leefbaar, ook voor vogels.
- 49% van het tuinooppervlak in Nederland is bestraat. Het onttegenen van de tuin is de meest eenvoudige start om bij te dragen aan een betere leefomgeving voor vogels en mensen.
- Binnen de bebouwde kom verdwijnt de gelaagdheid in vegetatie. Bloemranden, struiken en kruidachtige vegetaties maken plaats voor grasvelden met een enkele boom, terwijl struiken en struwelen essentieel zijn voor stadsvogels.

Impact op vogels

- Met de toenemende groei aan oppervlakte bebouwde kom, neemt de kwaliteit van dit leefgebied af. De vogeldichtheden zijn laag, specialisten verdwijnen en de populatie wordt eenvormiger.
- Natuurlijke oevers in plaats van strakke kademuren kunnen de ecologische kwaliteit, en daarmee de stadsvogelbevolking, een enorme impuls geven.
- Vooral soorten die in parken, tuinen, struiken en struwelen leven hebben het zwaar en nemen in aantal af.

- Isolatie van spouwmuren en/of daken kan dramatische gevolgen hebben voor vleermuizen en vogels. Een vooronderzoek/inventarisatie door een ecooloog brengt de situatie in kaart. Huizen er vleermuizen in de spouw, zijn er in de broedperiode gierzwaluwen aanwezig? De overheid heeft voor gemeenten een zogenaamd SoortenManagementPlan (SMP) verplicht gesteld.

HOE

Mogelijkheden om Basiskwaliteit Natuur te realiseren

- Wanneer er gebouwd wordt, zijn er kansen voor herstel van natuur. Denk aan het standaard toepassen van nestplaatsen in elke nieuwbouwwoning voor huizenbroeders. En minstens zo belangrijk: de woonomgeving met gevarieerde beplanting en waterpartijen aantrekkelijk maken voor vogels en mensen.
- Zorg voor de zogenaamde drie V's in tuinen en openbare ruimte.
 - Voedsel: zaden, insecten, bodemdierpjes en water om te drinken en badderen.
 - Veiligheid: bijvoorbeeld dichte struiken waar vogels veilig zijn voor roofdieren.
 - Voortplanting: geschikte plekken voor een nest, zowel in groen als in gebouwen.
- Gebruik geen gif in tuinen of openbare ruimte.
- Creëer bloemrijke bermen en groenstroken met goed ecologisch beheer. Ze vormen verbindende schakels in de ecologische groenstructuur.
- Pas verticale begroeiing toe. Begroeiende gevels bieden allerlei voordelen zoals nestgelegenheid, insecten, extra muurisolatie en een fraai aanzicht.
- Het toepassen van een (gemeentelijke) 'groennorm' kan sturing geven aan zowel de kwantiteit als de kwaliteit van vegetatie in de bebouwde omgeving.
- Benut daken multifunctioneel: denk aan daktuinen, wateropvang, zonnepanelen, verblijfsruimte.

WAAR

Inspirerende voorbeelden

- *Getijdenpark Keilehaven*
In Rotterdam wordt de oude versteende Keilehaven herontwikkeld tot een nieuw woon- en werkgebied. De natuur krijgt hier bijzondere aandacht met het twee hectare grote getijdenpark Keilehaven, een dynamisch ontwerp van De Urbanisten. Zo'n 98% van de Rotterdamse oevers is versteend. Met het getijdenpark zijn weer natuurlijk verloopende oevers gecreëerd waar de dynamiek van eb en vloed vrij spel heeft. Het park vormt een uniek ecosysteem waar ook tal van vogels van profiteren.
- *Dakenstroom in Kaatsheuvel*
Woningcorporatie Casade past in Kaatsheuvel een bijzonder concept toe bij renovatie van rijtjeshuizen: het programma Dakenstroom. Honderden schuine daken zijn of worden vervangen door een nieuw, goed geïsoleerd dak met zonnepanelen, afgewisseld door vegetatie. De prefab-daklijsten hebben standaard voorzieningen voor vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. Een prachtconcept dat makkelijk nagevolgd kan worden door andere coöperaties.
- *Basisschool De Verwondering*
In deze basisschool zijn veel natuurinclusieve maatregelen genomen. Daarnaast nodigen zowel het gebouw als de natuurlijke omgeving uit om de leerlingen kennis te laten maken met de natuur als dynamisch proces. Het gebouw is volledig van hout en andere natuurlijke, biobased materialen. Er is een compleet ecosysteem gecreëerd.

Zie ook stadsvogel-factsheet op www.vogelbescherming.nl/stadsvogelfactsheets

Een impressie van Getijdenpark Keilehaven

De Urbanisten